

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE KWIDZYN

NA LATA 2020-2022

Kwidzyn, 2020

SPIS TREŚCI:

WSTĘP	3
1. Wprowadzenie	5
1.1 Aspekty prawne Programu	5
1.2 Słowniczek	6
2. Diagnoza środowiska lokalnego	8
2.1 Informacja o Gminie Kwidzyn i strukturze demograficznej mieszkańców	8
2.2 Pomoc społeczna	13
2.3 Formy wsparcia dla rodzin z dziećmi wynikające z innych aktów prawnych.....	18
2.4 Wspieranie rodziny i piecza zastępcza	22
2.5 Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przeciwdziałanie alkoholizmowi.....	25
3. Organizacja lokalnego systemu wsparcia rodziny	26
4. Analiza SWOT	28
5. Cel i odbiorcy Programu	30
6. Cele szczegółowe i zadania Programu	31
7. Koordynacja Programu i czas realizacji	31
8. Harmonogram Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Kwidzyn na lata 2020-2022.....	32
9. Monitoring, ewaluacja i ocena Programu	35
10. Efekty realizacji Programu.....	35
Spis wykresów.....	36
Spis tabel.....	36
Spis rysunków.....	37

Wstęp

We współczesnym świecie sprawy rodziny, jej zadania oraz rola nabierają coraz większego znaczenia. Priorytetem polityki społecznej jest m.in. tworzenie optymalnych warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodzin, które stanowią fundament każdego społeczeństwa.

Rodzina jest najbliższym środowiskiem wychowawczym dla dziecka posiadającym najlepsze warunki do przekazywania wartości, które pomagają człowiekowi w ukształtowaniu własnej tożsamości. Uczy reguł funkcjonowania w rzeczywistości, dzięki której osoba poznaje tradycję i kulturę społeczeństwa, w którym przyszło jej funkcjonować. Najistotniejszą sprawą jest więc prawidłowe funkcjonowanie rodziny tak, aby przygotowała ona członka rodziny do społeczeństwa, postępującego zgodnie z powszechnie uznawanymi zasadami.

W rodzinie każdy przyswaja zasady pełnienia ról społecznych jemu przypisanych, które znajdują odzwierciedlenie w opiece, wychowaniu i zaspokajaniu różnych potrzeb członków rodziny. Rodzina stwarza warunki do zaspokajania różnorodnych potrzeb psychicznych i społecznych swoich członków, a zwłaszcza dzieci. Rodzice, stosując określone metody wychowawcze, wpływają na to, jakimi sposobami dzieci będą je zaspokajały. Wszyscy członkowie rodziny mają, więc określone pozycje i role.

Więź rodzinna jest istotnym elementem struktury rodziny. Relacje, w jakich pozostają wobec siebie członkowie rodziny, wpływają w znacznym stopniu na ich życie. W zależności od tego, czy więź rodzinna jest spójna, czy też nie, czy rodzina może właściwie się rozwijać lub przeżywać kryzys. Wzajemne relacje między członkami rodziny mają wpływ na rozwój funkcji poznawczych, równowagi uczuciowej, dojrzałości społecznej, na formowanie obrazu samego siebie.

W literaturze socjologicznej w bardzo różny sposób ujmuje się funkcje rodziny. Poszczególni socjolodzy podają różną ich liczbę i rodzaje. Najogólniej ujmując funkcje rodziny można je podzielić na trzy podstawowe:

- 1) prokreacyjną** - polegającą na utrzymaniu ciągłości biologicznej, gatunku ludzkiego;
- 2) socjalizacyjną** - przygotowanie jednostki do życia w społeczeństwie;
- 3) ekonomiczną** - zapewnienie członkom rodziny odpowiednich warunków bytu materialnego.

W sytuacji gdy rodzina przestaje pełnić wymienione funkcje lub realizuje je w sposób ograniczony, doprowadza do dysfunkcji rodziny a następnie do patologii.

Współczesna rodzina polska podlega wielu przeobrażeniom wynikającym ze zmian zachodzących w życiu politycznym, społecznym i gospodarczym. Bywa, iż wymienione czynniki powodują chwilowe zaburzenia w prawidłowym funkcjonowaniu rodziny, a po otrzymaniu wsparcia ze strony społeczeństwa rodzina powraca do równowagi. Natomiast w przypadku kiedy w rodzinie zaburzenia się pogłębiają i prowadzą do dezorganizacji rodziny jako środowiska opiekuńczo-wychowawczego, konieczne jest podejmowanie działań związanych z ochroną dziecka przed negatywnymi zjawiskami zachodzącymi w rodzinie.

Jedną z ról w systemie związanym z przywracaniem prawidłowego funkcjonowania rodziny pełnią jednostki samorządu terytorialnego, których obowiązkiem ustawowym jest wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Warunkiem efektywnej realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny stanowi diagnoza problemów i potrzeb rodzin oraz długofalowy plan działania.

W tym celu opracowany został Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Kwidzyn na lata 2020 – 2022, stanowiący kontynuację programów wspierania rodziny realizowanych w Gminie Kwidzyn w latach 2014-2019.

Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Kwidzyn na lata 2020 – 2022 jest utworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci.

Program przygotowany został przez Zespół do spraw opracowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Kwidzyn na lata 2020 – 2022, powołany we wrześniu 2019r. Zarządzeniem Nr 139/19 Wójta Gminy Kwidzyn z dnia 16 września 2019r.

W skład Zespołu weszły następujące osoby:

- 1) Małgorzata Piotrowska- Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kwidzynie;
- 2) Anna Troper- Specjalista pracy socjalnej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kwidzynie;
- 3) Agata Szcześniak- Sekretarz Gminy Kwidzyn;
- 4) Dorota Madej- Pełnomocnik Wójta ds. rozwiązywania problemów społecznych;
- 5) Magdalena Weiss- Pedagog Szkoły Podstawowej w Janowie;
- 6) Sabina Preisner Paplińska- Pedagog Szkoły Podstawowej w Nowym Dworze;
- 7) Katarzyna Bednarek- Dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury w Kwidzynie;
- 8) Małgorzata Lasota- Dyrektor Biblioteki Publicznej Gminy Kwidzyn;
- 9) Renata Krupa- Przewodnicząca Komisji spraw społecznych, oświaty, kultury i sportu Rady Gminy Kwidzyn;
- 10) Renata Majda- Kierownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kwidzynie.

Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Kwidzyn na lata 2020-2022 były przedstawione Radzie Gminy przez Wójta Gminy Kwidzyn potrzeby związane z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny oraz wyniki analizy danych za lata 2016-2018 pozyskane z Urzędu Gminy Kwidzyn, Sądu Rejonowego w Kwidzynie, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kwidzynie oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kwidzynie.

Na podstawie uzyskanych wyników zidentyfikowane zostały najważniejsze obszary problemowe, które obok słabych stron lokalnego systemu wsparcia, stanowiły punkt wyjścia do opracowania niniejszego Programu.

1. Wprowadzenie

1.1 Aspekty prawne Programu

Podstawą prawną opracowania i realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Kwidzyn na lata 2020 – 2022 stanowi treść art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998 ze zmianami) zawierający następujący katalog zadań własnych gminy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
  - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
  - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
  - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
  - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
  - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, ponoszonych przez rodziny wspierające w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej po 31 grudnia 2011r. odpowiednio:
  - 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy,
  - 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
  - 50% w trzecim i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Oprócz ww. zadań własnych, gmina realizuje zadania zlecone z zakresu administracji rządowej wynikające z rządowych programów z zakresu wspierania rodziny, zgodnie z wytycznymi przekazywanymi przez wojewodę.

Przyjęte do realizacji zadania w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Kwidzyn na lata 2020-2022 są spójne z kierunkami działań zawartych w następujących aktach prawnych:

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

- (Dz. U. z 2018r., poz. 998 ze zmianami),
- ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019r., poz. 1507 ze zmianami),
  - ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2019r., poz. 473),
  - ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019r., poz. 730),
  - ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2019r., poz. 730 ze zmianami),
  - ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019r., poz. 852 ze zmianami),
  - ustawy z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2018., poz. 2220 ze zmianami),
  - ustawy z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2019r., poz. 670 ze zmianami),
  - ustawy z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2018 r., poz. 2134 ze zmianami),
  - rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U. z 2018 r., poz. 1061 ze zmianami),
  - uchwały Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023,
  - Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2020 przyjętej Uchwałą Nr XX/25/15 Rady Gminy Kwidzyn z dnia 7 grudnia 2015r.
  - Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019-2021 przyjętego Uchwałą Nr IV/15/18 Rady Gminy Kwidzyn z dnia 21 grudnia 2018r.

1.2. Słowniczek

- 1) **ustawa** – należy przez to rozumieć ustawę z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej - określa zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, jak i zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej, traktując je jako dopełniające się i wzajemnie powiązane.
- 2) **program** – należy przez to rozumieć Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Kwidzyn na lata 2020-2022.
- 3) **piecza zastępcza** – oznacza to zespół osób, instytucji oraz działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności ich sprawowania przez rodziców. Zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub, gdy jest to niemożliwe, dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku takiej możliwości, opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym. Jej organizatorem jest powiat. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu.

W myśl Ustawy piecza zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej (rodzina zastępcza, Rodzinny Dom Dziecka) i instytucjonalnej (placówka opiekuńczo-wychowawcza).

- 4) rodzina wspierająca** – oznacza rodzinę, która przy współpracy z asystentem rodziny pomaga rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w opiece i wychowaniu dzieci, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Rodzinę wspierającą ustanawia wójt właściwy ze względu na miejsce zamieszkania tej rodziny, przy czym rodzina ta musi uzyskać pozytywną opinię kierownika ośrodka pomocy społecznej, wydaną na podstawie rodzinnego wywiadu środowiskowego. Wójt może również upoważnić kierownika ośrodka pomocy społecznej do ustanawiania rodziny wspierającej lub zawierania i rozwiązywania z nią umowy określającej zasady zwrotu kosztów związanych z udzieleniem pomocy. Funkcję rodziny wspierającej mogą pełnić osoby z bezpośredniego otoczenia dziecka, które nie były skazane prawomocnym wyrokiem.
- 5) asystent rodziny** – oznacza osobę wspierającą rodzinę w celu podniesienia kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców oraz w zakresie edukacji dotyczącej prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego. W efekcie wspólne działania rodziny, asystenta i pracownika socjalnego przy wsparciu innych instytucji i organizacji mają zapobiec rozpadowi rodziny i umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej. Zadania asystenta rodziny określa art. 15 ustawy i są to w szczególności:
  - 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny, i w konsultacji z pracownikiem socjalnym,
  - 2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej,
  - 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
  - 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych,
  - 5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych,
  - 6) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi,
  - 7) wspieranie aktywności społecznej rodzin,
  - 8) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
  - 9) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej,
  - 10) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych,
  - 11) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych,
  - 12) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin,
  - 13) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci,
  - 14) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną,

- 15) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny kierownikowi,
- 16) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną,
- 17) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach,
- 18) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny,
- 19) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym, grupą roboczą lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

2. Diagnoza środowiska lokalnego

2.1. Informacja o Gminie Kwidzyn i strukturze demograficznej mieszkańców

Gmina Kwidzyn jest położona w południowo-wschodniej części województwa pomorskiego na pograniczu Pojezierza Iławskiego i Doliny Dolnej Wisły. Gmina Kwidzyn leży wokół miasta Kwidzyna jednocześnie granicząc ze wszystkimi gminami powiatu kwidzyńskiego tj. gminami: Sadlinki, Gardeja, Ryjewo i Prabuty natomiast jej naturalną granicą od zachodu jest rzeka Wisła. Gmina Kwidzyn składa się z 33 miejscowości, w tym z 28 sołectw.

Na przestrzeni ostatnich trzech lat stan ludności zameldowanej na pobyt stały w Gminie Kwidzyn ulegał nieznacznym wahaniom i oscylował w granicach 11.131-11.153 mieszkańców.

Na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego ustalono, że w latach 2016-2018 na terenie Gminy Kwidzyn nastąpił zarówno wzrost urodzeń jak i zgonów, co przedstawia Tabela Nr 1.

Tabela Nr 1

Przyrost naturalny w Gminie Kwidzyn w latach 2016-2018

Lp.	Wyszczególnienie	Lata		
		2016	2017	2018
1.	Liczba urodzeń	82	97	125
2.	Liczba zgonów	87	90	100
3.	przyrost naturalny (różnica między liczbą urodzeń i zgonów)	-5	+7	+25

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

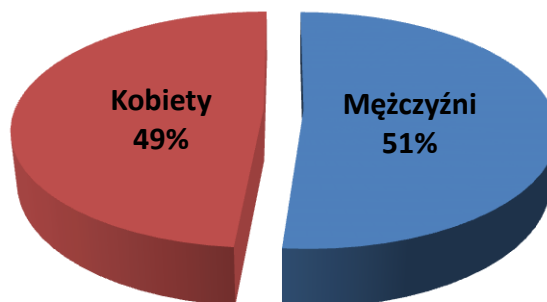
Z analizy liczby urodzeń dzieci wynika, że w badanym okresie następował ich sukcesywny wzrost. Tendencja ta skutkowała tym, iż pomimo wzrostu liczby zgonów od 2017 roku odnotowano dodatni przyrost naturalny.

Z danych pozyskanych z Urzędu Gminy Kwidzyn wynika, że na dzień 31.12.2018r., Gminę zamieszkiwało 11 142 osób zameldowanych na pobyt stały, z tego 5.415 kobiet i 5.727 mężczyzn.

Strukturę procentową mieszkańców w podziale na płeć przedstawia Wykres Nr 1.

Struktura mieszkańców Gminy Kwidzyn w podziale na płeć

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Kwidzyn (stan na 31.12.2018r.)

Z powyższego wykresu wynika, że w strukturze mieszkańców gminy Kwidzyn przeważa udział mężczyzn. Jest to jednak nieznaczna przewaga wynosząca 3%, która utrzymuje się na tym samym poziomie od co najmniej 3 lat.

Szczegółowe zestawienie liczby ludności z podziałem na wiek i płeć przedstawia Tabela Nr 2.

Tabela Nr 2

Zestawienie liczby mieszkańców z podziałem na wiek i płeć

Lp.	Wiek	Mężczyźni	Kobiety	Razem
1.	0-2	210	203	413
2.	3	81	63	144
3.	4-5	173	112	285
4.	6	70	73	143
5.	7	75	68	143
6.	8-12	397	351	748
7.	13-15	188	178	366
8.	16-17	151	115	266
9.	18	66	81	147
10.	19-65	3890		3890
11.	19-60		3212	3212
12.	66 i więcej	426		426
13.	61 i więcej		959	959

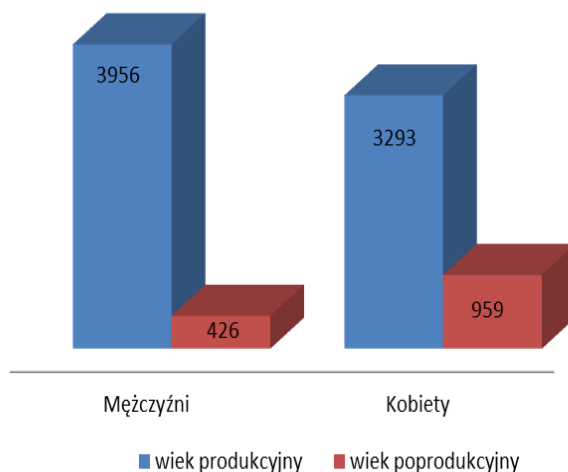
Źródło : Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Kwidzyn (stan na 31.12.2018r.)

Z zaprezentowanych danych wynika, że Gminę Kwidzyn zamieszkuje najwięcej osób w wieku produkcyjnym (7.249 osób), z czego najliczniejszą grupę stanowią mężczyźni z przedziału wiekowego 18 - 65 lat (3.956 osoby).

Podział ludności ze względu na wiek aktywności zawodowej przedstawia Wykres Nr 2.

Wykres Nr 2

Ludność Gminy Kwidzyn wg aktywności zawodowej z podziałem na płeć

Źródło : Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Kwidzyn

Z powyższego wykresu wynika, że wśród osób powyżej 18 roku życia 84% jest w wieku produkcyjnym. W grupie tej przeważają kobiety, których udział procentowy w wynosi 69%.

Wśród mieszkańców Gminy Kwidzyn w wieku produkcyjnym nie wszystkie osoby są aktywne zawodowo. Część z nich zarejestrowanych jest w Powiatowym Urzędzie pracy jako bezrobotne, co przedstawia Tabela Nr 3.

Tabela Nr 3

Liczba osób bezrobotnych w Gminie Kwidzyn w latach 2016-2018

Lp.	Osoby bezrobotne	2016		2017		2018	
		Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety
1.	z prawem do zasiłku dla bezrobotnych	34	35	30	14	34	14
2.	bez prawa do zasiłku dla bezrobotnych	220	114	181	67	197	66

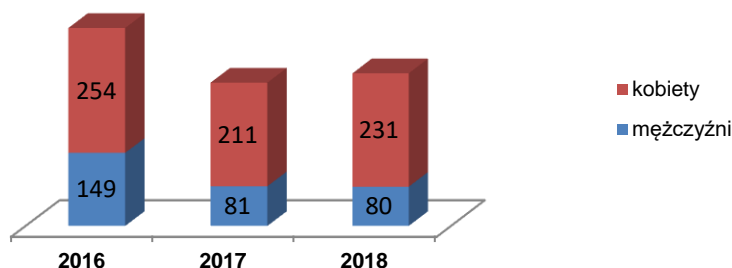
Źródło : Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy

Z powyższych danych wynika, że skala zjawiska bezrobocia na terenie Gminy Kwidzyn wykazuje tendencję malejącą. Na koniec grudnia 2018r. zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kwidzynie było 311 osób z czego 80 to kobiety. W porównaniu z grudniem 2016r. liczba bezrobotnych ogółem spadła o 172 osób czyli o 42,7%.

W badanym okresie większą grupę osób bezrobotnych stanowią mężczyźni, których udział procentowy z roku na rok wzrasta. W 2016r. wskaźnik liczby mężczyzn zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kwidzynie w stosunku do liczby osób bezrobotnych z Gminy Kwidzyn stanowił 63%, natomiast na 31 grudnia 2018r. odnotowano wzrost wskaźnika o 11%, co przedstawia Wykres Nr 3.

Wykres Nr 3

Struktura bezrobocia w Gminie Kwidzyn w latach 2016-2018

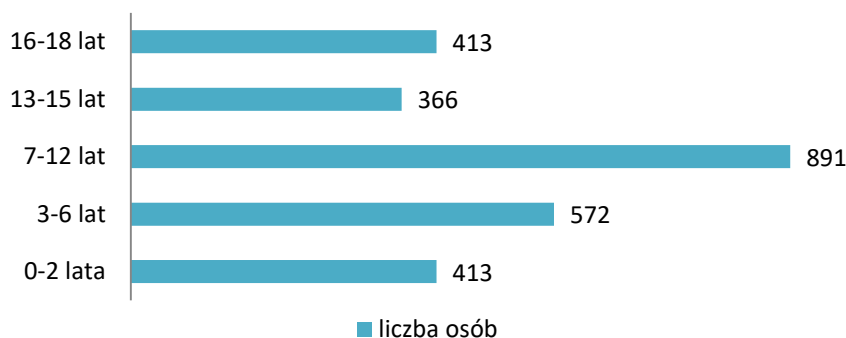

Źródło : Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy

Drugą najbardziej liczną grupę w strukturze mieszkańców Gminy Kwidzyn (24%) stanowią małoletni do ukończenia 18 roku życia. Strukturę populacji dzieci i młodzieży prezentuje Wykres Nr 4.

Wykres Nr 4

Struktura populacji dzieci i młodzieży w Gminie Kwidzyn do ukończenia 18 roku życia

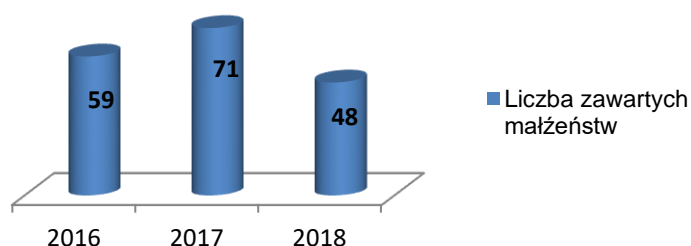

Źródło : Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Kwidzyn (stan na 31.12.2018r.)

Niewątpliwie istotny wpływ na wzrost liczby mieszkańców z najmłodszej grupy wiekowej ma instytucja małżeństwa zakładająca spełnienie oczekiwań społecznych w zakresie założenia i utrzymania rodziny.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że na przestrzeni lat 2016-2018 znacznym wahaniom uległa liczba zawieranych małżeństw przez mieszkańców Gminy Kwidzyn, co obrazuje Wykres Nr 5.

Liczba zawartych małżeństw w latach 2016-2018

Źródło : Opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Analizując dane przedstawione w powyższym wykresie należy stwierdzić, że w ostatnim badanym roku znacznemu obniżeniu uległ wskaźnik liczby zawartych małżeństw. W porównaniu z rokiem 2017 spadek wyniósł 32,4%. Być może przyczyn tego zjawiska należy upatrywać we wzroście związków pozamałżeńskich, co potwierdzają również badania w skali krajowej.

Na terenie Gminy Kwidzyn funkcjonuje 1 przedszkole publiczne, 2 przedszkola niepubliczne, 6 szkół podstawowych z oddziałami przedszkolnymi. Liczbę dzieci uczęszczających do placówek oświatowych na terenie Gminy Kwidzyn przedstawia Tabela Nr 4.

Tabela Nr 4

Liczba dzieci uczęszczających do placówek oświatowych na terenie Gminy Kwidzyn

Lp.	Nazwa placówki	rok szkolny					
		2017/2018		2018/2019		2019/2020	
		szkoła	oddział przedszkolny/ przedszkole	szkoła	oddział przedszkolny/ przedszkole	szkoła	oddział przedszkolny/ przedszkole
1.	Szkoła Podstawowa w Janowie	96	49	108	45	105	43
2.	Szkoła Podstawowa w Korzeniewie	139	0	162	0	169	0
3.	Szkoła Podstawowa w Rakowcu	164	0	175	0	169	0
4.	Szkoła Podstawowa w Tychnowach	105	46	112	46	125	60
5.	Szkoła Podstawowa w Liczu	163	12	121	23	88	42
6.	Szkoła Podstawowa w Nowym Dworze	187	15	161	12	104	37
7.	Przedszkole w Korzeniewie	-	66	-	70	-	57
8.	Niepubliczne Przedszkole „Słoneczko” w Marezie	-	84	-	88	-	77
9.	Niepubliczne Przedszkole „Gama” w Rakowcu	-	77	-	82	-	85

Źródło : Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Kwidzyn

Z powyższych danych wynika, że w większości placówek oświatowych funkcjonujących na terenie Gminy Kwidzyn liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli i szkół ulegała nieznacznym wahaniom z wyłączeniem Szkoły Podstawowej w Liczu i w Nowym Dworze, gdzie zaobserwowano tendencję spadkową w liczbie uczniów.

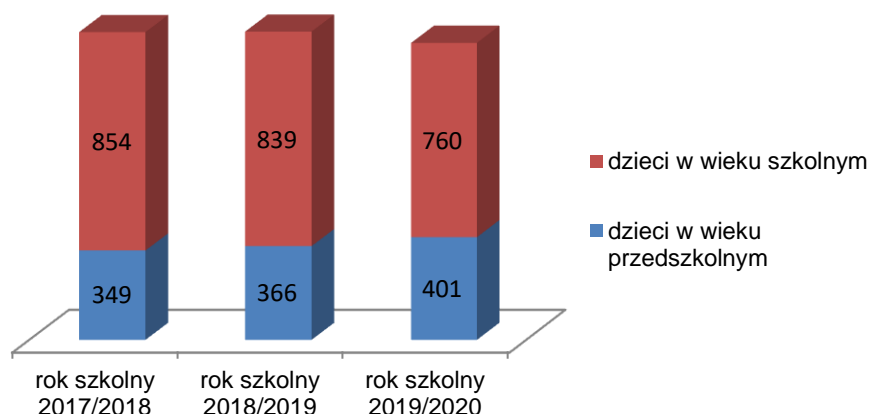
Przyczyn zaistniałej sytuacji należy upatrywać w przekształceniu dotychczasowego Gimnazjum w Liczu i Gimnazjum w Nowym Dworze w ośmioletnie szkoły podstawowe oraz w zmianie planu sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Kwidzyn i określeniu nowych granic obwodów publicznych szkół podstawowych.

W ramach wprowadzonych przez Radę Gminy Kwidzyn zmian w uchwale w sprawie ustalenia sieci publicznych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Kwidzyn utworzone zostały dwa dodatkowe oddziały przedszkolne w Szkole Podstawowej w Liczu i w Nowym Dworze.

Przeprowadzono w Gminie Kwidzyn reorganizacja znalazła swoje odzwierciedlenie w strukturze dzieci uczęszczających do szkół i przedszkoli, co obrazuje Wykres Nr 6.

Wykres Nr 6

Liczba dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym

Źródło : Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Kwidzyn

Z analizy danych zawartych w powyższym wykresie wynika, że na terenie Gminy Kwidzyn przeważają dzieci w wieku szkolnym - uczęszczające do szkół podstawowych (53%), jednak zaobserwować można, że z roku na rok ich liczba ulega zmniejszeniu. Tendencję wzrostową wykazuje natomiast wskaźnik liczby dzieci uczęszczających do przedszkola lub oddziału przedszkolnego.

2.2. Pomoc społeczna

Głównym celem działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kwidzynie jest pomoc społeczna mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia oraz zapobieganie powstawaniu takich sytuacji. Zgodnie z zapisem ustawowym pomoc społeczna

polega

w szczególności na przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń, pracy socjalnej, prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej, analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych oraz rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Najczęstszą formą pomocy społecznej udzielaną przez GOPS Kwidzyn są świadczenia pieniężne i niepieniężne.

Liczbę rodzin i osób korzystających z tej formy wsparcia przedstawia Tabela Nr 5

tabela Nr 5

**Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą GOPS Kwidzyn
w latach 2016-2018**

Rok	Liczba rodzin objęta pomocą	Liczba osób w tych rodzinach	Liczba ludności	Wskaźnik procentowy (liczba osób korzystających z pomocy w stosunku do liczby ludności)
2016	444	982	11 131	8,82%
2017	425	899	11 153	8,06%
2018	410	794	11 142	7,13%

Źródło: Opracowanie na podstawie MPiPS-03 sprawozdań rocznych z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kwidzynie

Z analizy powyższych danych wynika, że na przestrzeni ostatnich 3 lat – sukcesywnie malała liczba rodzin z terenu Gminy Kwidzyn korzystających ze wsparcia z pomocy społecznej.

Na koniec 2018r. liczba osób w tych rodzinach stanowiła 7,13% ogółu populacji mieszkańców Gminy Kwidzyn i w porównaniu z rokiem 2016 wskaźnik ten uległ obniżeniu o 1,69%.

W roku 2018 z pomocy społecznej skorzystało 410 rodzin, to jest o 15 rodzin mniej niż w 2017 roku i o 34 rodziny mniej w porównaniu do roku 2016r. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej systematycznie maleje z uwagi na spadek bezrobocia w Gminie Kwidzyn i poprawę sytuacji materialnej rodzin.

Również istotny wpływ na spadek liczby osób korzystających ze wsparcia GOPS Kwidzyn mają działania związane z aktywizacją i motywowaniem klientów pomocy społecznej do podejmowania działań ukierunkowanych na poprawę ich sytuacji życiowej realizowane przez pracowników socjalnych w ramach pracy socjalnej.

Proporcjonalnie do spadku liczby rodzin korzystających z pomocy, maleje również liczba rodzin objętych pomocą, a posiadających na utrzymaniu dzieci, co przedstawia Tabela Nr 6.

**Typy rodzin z terenu Gminy Kwidzyn objęte pomocą społeczną
w latach 2016-2018**

Typ rodziny	2016		2017		2018	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
RODZINA Z DZIEĆMI :	146	594	130	521	102	409
z 1 dzieckiem	48	138	45	128	32	83
z 2 dzieci	53	209	45	169	33	120
z 3 dzieci	27	132	24	120	23	115
z 4 dzieci	14	82	12	72	11	67
z 5 dzieci	2	13	3	20	2	13
z 6 dzieci	0	0	0	0	0	0
z 7 dzieci i więcej	2	20	1	12	1	11
RODZINA NIEPEŁNA :	54	186	40	123	36	121
z 1 dzieckiem	16	37	17	37	14	32
z 2 dzieci	24	80	17	57	15	49
z 3 dzieci	8	35	4	16	4	17
z 4 dzieci i więcej	6	34	2	13	3	23

Źródło: Opracowanie na podstawie MPiPS-03 sprawozdań rocznych z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kwidzynie

Z powyższych danych wynika, że w 2018 roku z pomocy społecznej korzystały 102 rodziny z dziećmi, tj. o 21,5% mniej niż w roku 2017. W porównaniu z rokiem 2016 spadek w ostatnim roku badanym wyniósł aż 30,1%.

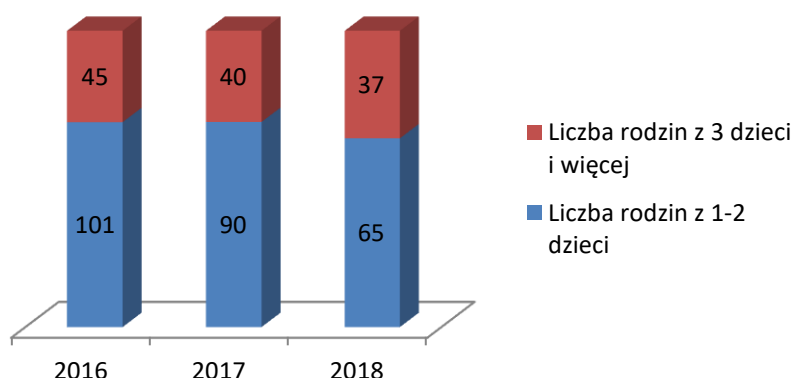
W latach 2016-2018 następował również spadek wskaźnika liczby rodzin z dziećmi w stosunku do wszystkich rodzin korzystających z pomocy. W 2016 roku wskaźnik ten wyniósł 32,9%, w 2017 r. uległ obniżeniu do 30,6%, natomiast w 2018r. wyniósł 24,9%.

Przyczyn spadku liczby rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej należy upatrywać w poprawie sytuacji materialnej rodzin spowodowanej m.in. podjęciem zatrudnienia i korzystaniu z programów społecznych (m.in. Program Rodzina 500+, świadczenie „Dobry Start”, Program „Posiłek w szkole i w domu”).

Wśród rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej są zarówno rodziny z 1-2 dzieci, jak i rodziny wielodzietne, co przedstawia Wykres Nr 7.

Podział rodzin ze względu na liczbę dzieci

Źródło: Opracowanie na podstawie MPiPS-03 sprawozdań rocznych z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kwidzynie

Z powyższego wykresu wynika, że wśród rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej na przestrzeni lat 2016-2018 dominuje model rodziny z jednym, dwojgiem a rzadziej trojgiem i więcej dzieci. Zaobserwowano jednak, że w latach 2016-2017 stosunek liczby rodzin z 3 dzieci i więcej w stosunku do wszystkich rodzin z dziećmi wynosił 30,8%, natomiast w roku 2018 odnotowano wzrost wskaźnika w stosunku do poprzednich lat o 5,5%. Oznacza to, że zwiększa się liczba rodzin wielodzietnych wśród rodzin korzystających z pomocy społecznej. Z pewnością jednym z powodów tego zjawiska jest wzrost liczby urodzeń w Gminie Kwidzyn, co niewątpliwie ma wpływ na dzietność rodzin.

Na podstawie rocznych sprawozdań z zakresu udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach ustalono, że główną formą pomocy społecznej, z której korzystają klienci Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kwidzynie są zasiłki celowe. W 2016 roku zasiłki celowe otrzymało 331 rodzin. W kolejnych badanych latach odnotowano niewielki spadek liczby rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych w formie zasiłku celowego. W porównaniu z rokiem 2016 liczba rodzin otrzymujących zasiłki celowe w 2017r. spadła o 4,5% (316 rodzin), natomiast w 2018r. o 9,1% (301 rodzin). Zasiłki celowe przyznawane były w celu zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych.

W celu zapewnienia posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży udzielano wsparcia w formie opłacenia posiłku w placówkach oświatowych (Tabela Nr 7).

Tabela Nr 7

Pomoc w formie posiłku

Rodzaj świadczenia	Lata		
	2016	2017	2018
dzieci do czasu rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej	51	35	30
uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej	165	123	132

Źródło: Opracowanie na podstawie MPiPS-03 sprawozdań rocznych z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kwidzynie

Z powyższych danych wynika, że w badanym okresie widoczny jest spadek liczby dzieci, uczniów i młodzieży korzystających z posiłków w szczególności dzieci do czasu rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej. Przyczyn tej sytuacji można upatrywać w poprawie sytuacji materialnej rodzin i braku konieczności wsparcia z pomocy społecznej.

Z danych zawartych w sprawozdaniach rocznych GOPS Kwidzyn dotyczących powodów przyznania pomocy społecznej (Tabela Nr 8) wynika, że w badanym okresie liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu ubóstwa malała, co stanowiłoby poparcie powyższej tezy.

Tabela Nr 8

Powody przyznawania pomocy mieszkańcom Gminy Kwidzyn przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kwidzynie w latach 2016-2018

Powód trudnej sytuacji życiowej	2016		2017		2018	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	323	751	293	626	282	565
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	17	21	9	9	12	12
Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym: wielodzietność	26	138	27	131	32	162
	19	114	17	93	22	129
Bezrobocie	204	548	156	396	134	339
Niepełnosprawność	184	331	176	305	178	305
Długotrwała lub ciężka choroba	214	426	238	453	225	396
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w tym: - rodziny niepełne - rodziny wielodzietne	27	102	13	51	12	35
	11	33	4	16	3	8
	4	25	1	7	5	23
Przemoc w rodzinie	4	17	4	10	3	17
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm	39	56	43	71	33	44
Narkomania	0	0	0	0	1	1
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z Zakładu Karnego	10	12	4	4	8	9
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą	0	0	1	1	0	0

lub zezwolenie na pobyt czasowy						
Zdarzenie losowe	7	15	3	5	0	0
Sytuacja kryzysowa	1	3	2	3	1	1
Kłęsa żywiołowa lub ekologiczna	0	0	6	21	0	0

Źródło: Opracowanie na podstawie MPiPS-03 sprawozdań rocznych z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kwidzynie

Z analizy powyższych danych wynika, że na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się spadek liczba rodzin dotkniętych bezrobociem, co jest spójne z ogólną tendencją spadkową liczby osób bezrobotnych na terenie Gminy Kwidzyn.

Tendencję spadkową wykazuje również liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. W 2018r. odnotowano spadek o 72,7% w porównaniu z rokiem 2016, co niewątpliwie jest efektem pracy asystenta rodziny oraz prowadzonej pracy socjalnej z rodziną przez pracowników socjalnych.

2.3. Formy wsparcia dla rodzin z dziećmi wynikające z innych aktów prawnych

W katalogu świadczeń rodzinnych przyjętych przez ustawodawcę główną formę wsparcia stanowi zasiłek rodzinny na częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Liczbę rodzin i dzieci, które otrzymały to świadczenie w okresach świadczeniowych 2016/2017, 2017/2018 i 2018/2019 przedstawia Tabela Nr 9.

Tabela Nr 9

Liczba rodzin i dzieci otrzymujących zasiłki rodzinne

Wyszczególnienie	Okres zasiłkowy		
	2016/2017	2017/2018	2018/2019
Rodziny otrzymujące zasiłek rodzinny w tym:	613	501	468
na 1 dziecko	169	185	159
na 2 dzieci	208	193	184
na 3 dzieci	86	88	92
na 4 dzieci	31	23	23
na 5 dzieci i więcej	9	12	9
Liczba dzieci, na które przyznano zasiłek rodzinny	1017	991	952

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kwidzynie

Z danych zawartych w powyższej tabeli wynika, że spada liczba rodzin otrzymująca zasiłek rodzinny. Przyczyną tej sytuacji należy upatrywać we wzroście dochodów rodzin, ubiegających się o przyznanie świadczenia. Wśród rodzin otrzymujących zasiłek rodzinny najliczniejszą grupę stanowią rodziny z dwojgiem dzieci.

Katalog świadczeń rodzinnych wprowadzony przez ustawodawcę zawiera również świadczenia związane z urodzeniem dziecka, tj. jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka oraz dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka. Liczbę dzieci, na które przyznano wymienione świadczenia przedstawia Tabela Nr 10.

Tabela Nr 10

Świadczenia z tytułu urodzenia dziecka

Rodzaj świadczenia	Lata		
	2016	2017	2018
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	109	107	98
Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka	75	62	54

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kwidzynie

Z powyższych danych wynika, że w badanym okresie nastąpił spadek liczby wypłaconej jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka o 10% i dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka o 28%. Biorąc pod uwagę fakt, że w latach 2016-2018 odnotowano na terenie Gminy Kwidzyn dodatni przyrost naturalny, przyczyn spadku wypłacanych świadczeń należy upatrywać we wzroście dochodów osób ubiegających się o świadczenia, które przekroczyły kryterium dochodowe uprawniające do ubiegania się o przyznanie prawa do świadczeń związanych z urodzeniem dziecka.

Przyjście na świat dziecka niewątpliwie wiąże się z obowiązkiem jego utrzymania, opieki i wychowania. Jednak nie wszyscy rodzice realizują przypisane im zadania, w szczególności związane złożeniem na utrzymanie dzieci. W sytuacji gdy dzieci nie otrzymują należnego im wsparcia od osób należących do kręgu zobowiązanych wobec nich do alimentacji i spełniają przesłanki wynikające ustawy z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów mogą otrzymać pomoc z funduszu alimentacyjnego. Liczbę rodzin i dzieci, którym w latach 2016-2018 wypłacono świadczenia z funduszu alimentacyjnego przedstawia Tabela Nr 11.

Tabela Nr 11

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego

Wyszczególnienie	Lata		
	2016	2017	2018
Liczba rodzin, którym wypłacono świadczenie z funduszu alimentacyjnego	101	84	79
Liczba dzieci, na które wypłacono świadczenie z funduszu alimentacyjnego	179	152	140

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kwidzynie

Analizując dane wynikające z powyższej tabeli należy stwierdzić, że w badanym okresie nastąpił spadek zarówno w liczbie rodzin, jak i liczbie dzieci o 21,8%. Przyczyn zaobserwowanej sytuacji należy upatrywać w zmianie miejsca zamieszkania osób uprawnionych oraz poprawie ich sytuacji finansowej, która skutkowała utratą uprawnień do świadczenia ze względu na przekroczone kryterium dochodowe.

W kwietniu 2016r. weszła w życie ustawa z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci wprowadzająca nowy rodzaj pomocy w formie świadczenia wychowawczego na częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Liczbę rodzin i dzieci, którym w latach 2016-2018 wypłacono świadczenie wychowawcze przedstawia Tabela Nr 12.

Tabela Nr 12

Świadczenie wychowawcze

Wyszczególnienie	Lata		
	2016	2017	2018
Liczba rodzin, którym wypłacono świadczenie wychowawcze	937	1035	1003
Liczba dzieci, na które wypłacono świadczenie wychowawcze	1484	1613	1539

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kwidzynie

Z przedstawionych powyżej danych wynika, że w porównaniu z rokiem bazowym 2016 w kolejnych latach nastąpił wzrost zarówno liczby rodzin jak i dzieci otrzymujących świadczenie wychowawcze. Przyczyn tego zjawiska należy upatrywać we wzroście liczby rodzin uprawnionych do świadczenia w związku ze zmianą sytuacji dochodowej rodziny oraz wzroście liczby urodzeń dzieci.

Kolejną formą wsparcia dedykowaną dzieciom są stypendia szkolne składające się na pomoc materialną o charakterze socjalnym, wynikającą z ustawy o systemie oświaty. Liczbę uczniów, którym przyznano stypendium szkolne na rok szkolny 2016/2017, 2017/2018, 2018/2019 przedstawia Tabela Nr 13.

Tabela Nr 13

Liczba uczniów, którym przyznano stypendium szkolne z podziałem na placówki oświatowe

Rodzaj placówki oświatowej	Rok szkolny		
	2016/2017	2017/2018	2018/2019
szkoła podstawowa	77	76	88
gimnazjum	46	23	12
szkoła ponadgimnazjalna	30	19	22

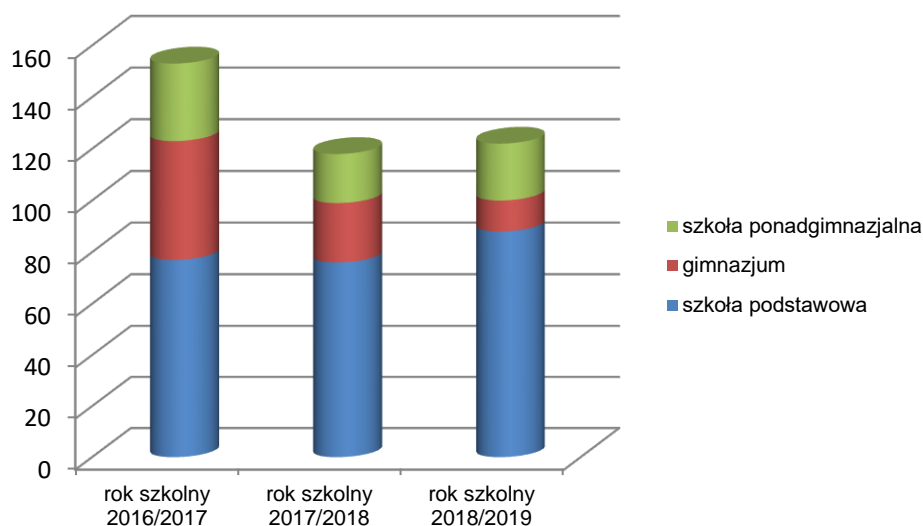
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kwidzynie

Z analizy danych zawartych w powyższej tabeli wynika, że w badanym okresie nastąpił nieznaczny wzrost liczby uczniów szkół podstawowych otrzymujących stypendium szkolne. W przypadku dzieci i młodzieży uczęszczających do gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych odnotowano natomiast spadek. Szczególnie jest on zauważalny w gimnazjum, gdzie liczba uczniów otrzymujących stypendia szkolne zmniejszyła się w roku szkolnym o 73,9 %. Przyczyn tego zjawiska należy upatrywać głównie w reformie oświatowej związanej z wygaszaniem gimnazjów.

W celu dokładniejszego zobrazowania zjawiska posłużono się formą graficzną (Wykres Nr 8), która przedstawia liczbę uczniów otrzymujących stypendia szkolne z podziałem na typy placówek oświatowych.

Wykres Nr 8

Liczba uczniów otrzymujących stypendia szkolne z podziałem na typy placówek oświatowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kwidzynie

Wprowadzona przez ustawodawcę Karta Dużej Rodziny nadała dodatkowe uprawnienia dla rodzin wielodzietnych. Liczbę mieszkańców Gminy, którzy korzystali z Karty Dużej Rodziny w Gminie Kwidzyn w latach 2016-2018 przedstawia Tabela Nr 14.

Tabela Nr 14

Liczba mieszkańców Gminy Kwidzyn korzystających z Karty Dużej Rodziny

Lp.	Wyszczególnienie	Lata		
		2016	2017	2018
1.	Liczba rodzin wielodzietnych, którym wydano Kartę Dużej Rodziny	27	16	34
2.	Liczba osób, którym wydano Kartę Dużej Rodziny, z tego:	126	77	137
2.1	Liczba rodziców/małżonków	47	29	48
2.2	Liczba dzieci	79	48	89

Źródło : Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Kwidzyn

Z powyższych danych wynika, że istotny wzrost liczby rodzin i dzieci uprawnionych do korzystania z Karty Dużej Rodziny nastąpił w 2018 roku. Powodem zaistniałej sytuacji była nowelizacja przepisów, która poszerzyła krąg osób uprawnionych do korzystania z przywilejów o rodziny wielodzietne, które posiadają dorosłe dzieci.

2.4. Wspieranie rodziny i piecza zastępcza

Zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej określa ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Jedną z form wsparcia rodziny przeżywającej trudności opiekuńczo-wychowawcze jest asystent rodziny. Liczbę rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny i przyczyny zakończenia pracy z rodziną w latach 2016-2018 przedstawia Tabela Nr 15.

Tabela Nr 15

Liczba rodzin z Gminy Kwidzyn objętych wsparciem asystenta rodziny i przyczyny zakończenia pracy z rodziną w latach 2016-2018

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
Liczba asystentów:	1	1	1
Rodziny objęte wsparciem asystenta:	16	12	12
z 1 dzieckiem	6	3	2
z 2 dzieci	5	7	5
z 3 dzieci	3	0	1
z 4 dzieci i więcej	2	2	4
Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	39	30	35
Liczba rodzin z którymi zakończono pracę z tego:	9	7	5
ze względu na osiągnięcie celów	3	2	1
ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę	0	0	3
ze względu na brak efektów	2	1	0
Ze względu na zmianę metod pracy	4	4	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kwidzynie

Z powyższych danych wynika, że dominującą grupę rodzin korzystających ze wsparcia asystenta stanowiły rodziny z dwojgiem dzieci. W ostatnim badanym roku można zaobserwować spadek liczby rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny. Przyczyn zaistniałej sytuacji można upatrywać w poprawie funkcjonowania rodzin, w szczególności poprzez rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców. Wśród rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny, zauważalny jest wzrost liczby rodzin, które wprawdzie wyraziły zgodę na pracę z asystentem rodziny, jednak nie wykazały się aktywnym udziałem w realizacji zadań wynikających z planu pracy opracowanego przez asystenta rodziny we współpracy z członkami rodziny.

Z obserwacji pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kwidzynie wynika, że większość rodzin zamieszkałych na terenie Gminy Kwidzyn potrafi samodzielnie rozwiązywać swoje problemy opiekuńczo-wychowawcze, wykorzystując własne zasoby i możliwości, a także korzystając z powszechnie dostępnych usług i wsparcia instytucji.

Istnieją jednak rodziny, które z racji doświadczanych problemów oraz posiadanych deficytów, nie są w stanie prawidłowo wypełniać funkcji opiekuńczo-wychowawczych i właściwie sprawować władzy rodzicielskiej, co często jest przyczyną do jej ograniczenia.

Rodziny te zostały objęte nadzorem kuratorów nad wykonywaniem władzy rodzicielskiej. Sprawowanie nadzorów posiada wiele cech wspólnych z pracą asystenta rodziny. Przede wszystkim jest ono nastawione na uzyskanie pozytywnych zmian w osobowości podopiecznego, ale przy jego świadomym udziale.

Z informacji uzyskanych z Zespołu Kuratorów Rodziny Sądu Rejonowego w Kwidzynie Wydział III Rodziny i Nieletnich wynika, że w latach 2016-2018 z terenu Gminy Kwidzyn SR w Kwidzynie ograniczył władzę rodzicielską nad małoletnimi, ustanawiając nad jej wykonaniem nadzór kuratora w następującej liczbie spraw:

- w 2016r. – 12 spraw,
- w 2017r. – 14 spraw,
- w 2018r. – 13 spraw.

W przypadku niemożności zapewnienia należytej opieki i wychowania przez rodziców dzieci umieszczane były w pieczy zastępczej. Liczbę dzieci z gminy Kwidzyn umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2016-2018 przedstawia Tabela Nr 16.

Tabela Nr 16

Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2016-2018

	2016	2017	2018
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych w tym:	3	4	2
spokrewnionych	2	4	2
niezawodowych	0	0	0
zawodowych	1	0	0
zawodowych specjalistycznych	0	0	0
zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego	0	0	0
Liczba dzieci umieszczonych w Rodzinnych Domach Dziecka	2	0	1
Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo - wychowawczych	0	1	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego centrum Pomocy Rodzinie w Kwidzynie.

Z powyższych danych wynika, że w badanym okresie liczba dzieci z terenu Gminy Kwidzyn umieszczanych w pieczy zastępczej utrzymywało się na tym samym poziomie, zmieniły się natomiast formy pieczy, w której przebywały dzieci. W pierwszym badanym roku większość dzieci umieszczana była w rodzinach zastępczych spokrewnionych, co było korzystnym zjawiskiem z punktu widzenia utrzymania więzi rodzinnych. W ostatnim badanym roku zaobserwowano natomiast wzrost liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej sprawowanej w formie instytucjonalnej. Sytuacja ta spowodowana

jest faktem, że do pieczy zastępczej trafiają dzieci z rodzin z dużymi problemami opiekuńczo-wychowawczymi, natomiast brak jest rodzin specjalistycznych.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej organizacja pieczy zastępczej jest zadaniem powiatu, jednak do zadań gminy należy partycypacja w wydatkach na opiekę i wychowanie dzieci umieszczonych w pieczy, co obrazuje Tabela Nr 17.

Tabela Nr 17

Wydatki na opiekę i wychowanie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej poniesione przez Gminę Kwidzyn w latach 2016-2018

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
wydatkowana kwota	125 027 zł	158 430 zł	149 232 zł
liczba dzieci za które Gmina Kwidzyn ponosiła wydatki, z tym:	21	24	24
przebywające w rodzinnym domu dziecka	6	3	2
przebywające w niezawodowej rodzinie zastępczej spokrewnionej	7	9	11
przebywające w rodzinie zastępczej niezawodowej	5	5	4
przebywające placówce opiekuńczo-wychowawczej	3	7	7

Źródło: Sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kwidzynie

Wzrost wydatków na opiekę i wychowanie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w dwóch ostatnich latach spowodowany jest wzrostem liczby dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz wzrostem udziału Gminy Kwidzyn w wydatkach, które zgodnie z obowiązkiem ustawowym wynoszą 10 % w pierwszym roku pobytu, 30% w drugim roku pobytu i 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Oznacza to, że Gmina Kwidzyn będzie ponosić z tego tytułu coraz większe wydatki, gdyż pobyt większości dzieci współfinansowany jest już w wysokości 50%.

W związku z powyższym, działania wspierające w utrzymaniu pełnej rodziny wskazane są zarówno ze względów społecznych, jak i ekonomicznych, gdyż służą obniżeniu kosztów gminy związanych z pobytem dziecka w pieczy zastępczej.

Realizacja założeń niniejszego Programu powinna doprowadzić do dalszego ograniczania zjawiska umieszczania dzieci poza rodziną biologiczną oraz skuteczniejszej pracy z rodzicami nad przywróceniem prawidłowych funkcji rodziny i w konsekwencji powrotu dzieci do rodziny biologicznej. W 2016r. powróciło do domu jedno dziecko, w 2017r. dwoje dzieci z tego jedno do domu rodzinnego,

natomiast drugie umieszczone zostało w rodzinie proadopcyjnej. W 2018r. troje dzieci powróciło do rodziny biologicznej, natomiast dwoje usamodzielniało się i opuściło pieczę zastępczą.

2.5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przeciwdziałanie alkoholizmowi

Ze względu na charakter zjawiska ocena skali stosowania i doświadczania przemocy w rodzinie jest niemożliwa. W Gminie Kwidzyn podejmowane są działania na rzecz rodzin, w których pojawia się podejrzenie występowania przemocy w rodzinie oparte o interdyscyplinarną współpracę służb działających w tym obszarze. Jednym z działań jest wszczynanie procedury „Niebieskie Karty” (Tabela Nr 18).

Tabela Nr 18

PROCEDURA „Niebieskie Karty” w latach 2016-2018

Wyszczególnienie	Lata		
	2016	2017	2018
Liczba rodzin, w których wszczęto procedurę Niebieskie Karty, w tym:	13	28	18
liczba rodzin z dziećmi	9	16	17
liczba rodzin, w których dzieci bezpośrednio doznawały przemocy	4	8	4
Liczba dzieci w rodzinach, w których prowadzona była procedura „Niebieskie Karty”, w tym	35	44	26
liczba dzieci, które bezpośrednio doznawały przemocy	6	10	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kwidzynie

Z analizy powyższych danych wynika, że w badanym okresie wzrosła liczba dzieci w rodzinach, w których prowadzona jest procedura „Niebieskie Karty”, w szczególności w roku 2017 kiedy odnotowano najwyższą liczbę rodzin, w których dzieci bezpośrednio doznawały przemocy.

Częstym zjawiskiem towarzyszącym przemocy w rodzinie jest alkoholizm. Z analizy danych dotyczących złożonych wniosków o leczenie odwykowe wynika, że tendencja zaobserwowana w latach 2016-2018 jest zbliżona do ilości wszczętych procedur związanych z przemocą w rodzinie (Tabela Nr 19).

Tabela Nr 19

Wnioski o leczenie odwykowe w latach 2016-2018

Wyszczególnienie	Lata		
	2016	2017	2018
Liczba wniosków o leczenie odwykowe, w tym:	12	24	15
liczba wniosków, dotyczących rodzin z dziećmi	4	15	8
liczba dzieci w rodzinach, w sprawie których wpłynęły wnioski o leczenie odwykowe	8	20	16

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Kwidzynie

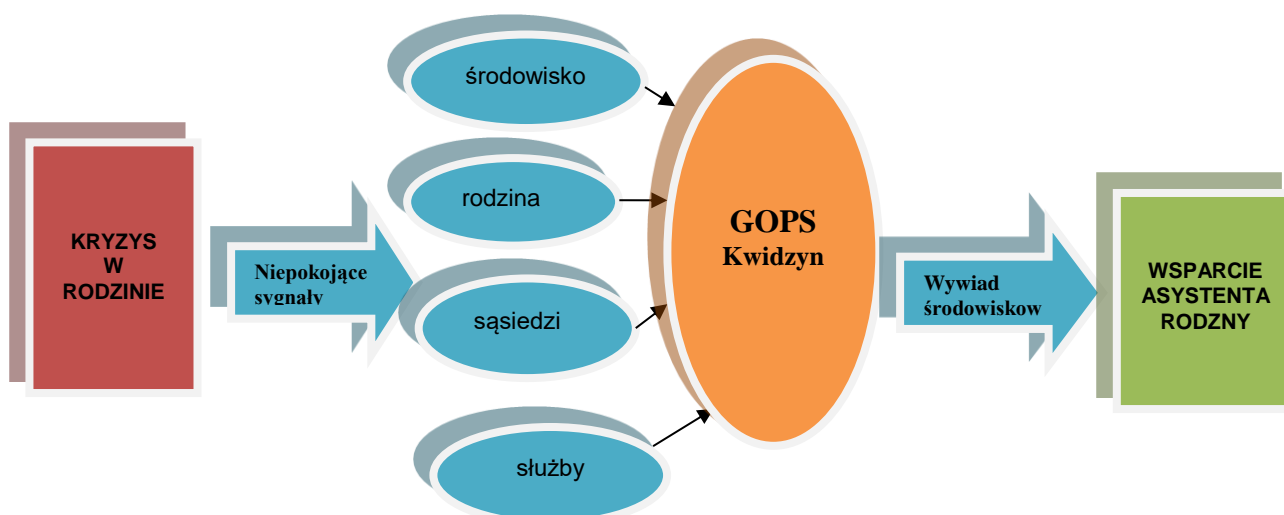
Z powyższych danych wynika, że najwyższą liczbę złożonych wniosków o leczenie odwykowe odnotowano w 2017 roku. Sytuacja ta spowodowała, że nastąpił znaczny wzrost liczby dzieci przebywających w rodzinach w sprawie, których wszczęto postępowanie o leczenie odwykowe. Wprawdzie w roku następnym nastąpił spadek zarówno liczby wniosków, jak i liczby dzieci jednak wskaźnik ten nadal utrzymywał się na wysokim poziomie.

3. Organizacja lokalnego systemu wsparcia rodziny

Od 2012 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kwidzynie realizuje zadania gminy wynikające z ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Jednym z ustawowych zadań realizowanych przez GOPS Kwidzyn jest zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wsparcia asystenta rodziny. Przyznanie rodzinie pomocy w formie wsparcia asystenta rodziny odbywa się w sposób przedstawiony w poniższym schemacie (Rysunek Nr 1).

Rysunek Nr 1

Schemat przyznawania rodzinie pomocy w formie wsparcia asystenta rodziny

Źródło: Opracowanie własne

Oprócz wsparcia asystenta rodziny mieszkańcy Gminy Kwidzyn mają możliwość korzystania z poradnictwa specjalistycznego i usług oferowanych przez instytucje publiczne i niepubliczne, w tym organizacje pozarządowe świadczące usługi na rzecz rodzin i dzieci, których siedziby położone są na terenie gminy jak i miasta Kwidzyna. Wykaz podmiotów składający się na lokalny system wsparcia rodziny przedstawia Tabela Nr 20.

Tabela Nr 20

Organizacja lokalnego systemu wsparcia rodziny

PODMIOT	ADRES
Urząd Gminy Kwidzyn (UG)	ul. Grudziądzka 30, 82-500 Kwidzyn
Gminny Ośrodek Kultury w Kwidzynie (GOK)	ul. Grudziądzka 30, 82-500 Kwidzyn

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kwidzynie (GOPS)	ul. 11 Listopada 27/4, 82-500 Kwidzyn
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kwidzynie (PCPR) z punktem doradczym dla cudzoziemców	ul. Hallera 5, 82-500 Kwidzyn
Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Kwidzynie (SR)	ul. Kościuszki 30A, 82-500 Kwidzyn
Komenda Powiatowa Policji w Kwidzynie (KPP)	ul. Kościuszki 30, 82-500 Kwidzyn
Gminny Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie (GZI)	ul. 11 Listopada 27/4, 82-500 Kwidzyn
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA)	ul. Grudziądzka 30, 82-500 Kwidzyn
Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna (PPP)	ul. Grudziądzka 8, 82-500 Kwidzyn
Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Kwidzynie Fundacji Edukacji i Rozwoju FLOW (OIK)	ul. Chopina 26, 82-500 Kwidzyn
Przychodnia Leczenia Uzależnień w Kwidzynie (PLU)	ul. Warszawska 18, 82-500 Kwidzyn
Szkoła Podstawowa w Korzeniewie	Korzeniewo, ul. Kwidzyńska 20, 82-500 Kwidzyn
Szkoła Podstawowa im. Augusta Emila Fieldorfa ps. „Nili” w Rakowcu	Rakowiec, ul. Szkolna 2, 82-500 Kwidzyn
Szkoła Podstawowa w Janowie	Janowo 82, 82-500 Kwidzyn
Szkoła Podstawowa w Tychnowach im. Marii Kotlarz w	Tychnowy, ul. Kwidzyńska 19, 82-500 Kwidzyn
Szkoła Podstawowa w Liczu	Licze 34, 82-500 Kwidzyn
Szkoła Podstawowa w Nowym Dworze	Nowy Dwór 13, 82-500 Kwidzyn
Przedszkole w Korzeniewie	Korzeniewo, ul. Kwidzyńska 24, 82-500 Kwidzyn
Niepubliczne Przedszkole „Słoneczko” w Marezie	Mareza, ul. Długa 19, 82-500 Kwidzyn
Centrum Twórczej Zabawy „GAMA” w Rakowcu	Rakowiec, ul. Polna 2, 82-500 Kwidzyn
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kwidzynie. Filia w Tychnowach	Tychnowy, ul. Kwidzyńska 15, 82-500 Kwidzyn
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kwidzynie. Filia w Pastwie	Pastwa 25, 82-500 Kwidzyn
Niepubliczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Rakowcu	Sportowa 2, 82-500 Kwidzyn
Świetlice kulturalno – oświatowe	Świetlica kulturalno-oświatowa w Rakowcu „Pracownia rzeźby” Świetlica kulturalno-oświatowa w Gurczu „Centrum dojrzałej aktywności” Świetlica kulturalno-oświatowa w Pastwie „Pracownia Haftu Artystycznego” Świetlica kulturalno-oświatowa w Podzamczu „Pracownia podgórze” Świetlica kulturalno-oświatowa w Pawlicach Świetlica kulturalno-oświatowa w Rozpędzinach Świetlica kulturalno-oświatowa w Dubielu Świetlica kulturalno-oświatowa w Marezie Świetlica kulturalno-oświatowa w Lipiankach
Stowarzyszenie „Klub Abstynenta”	Kwidzyn, ul. Odrowskiego 10, 82-500 Kwidzyn
Parafie	Rakowiec, Janowo, Tychnowy, Pastwa

Powyższe instytucje i organizacje posiadają następujące zasoby kadrowe:

- pracownicy socjalni,
- asystenci rodziny,
- koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej,
- kuratorzy sądowi i społeczni,
- dzielnicowi,
- psychologodzy,
- pedagodzy,
- instruktorzy terapii,
- terapeuci,
- pełnomocnik Wójta ds. Rozwiązywania Problemów Społecznych,
- członkowie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- kadra pedagogiczna placówek oświatowych,
- lekarze i pielęgniarki środowiskowe,
- animatorzy kultury,
- pracownicy pierwszego kontaktu,
- sołtysi,
- księża.

Istniejący system wspiera rodziny z terenu Gminy Kwidzyn w rozwiązywaniu problemów i wypełnianiu jej podstawowych funkcji, jednak wskazane jest rozwijanie i doskonalenie współdziałania lokalnych podmiotów na rzecz rodziny, gdyż jest to gwarancja skuteczności podejmowanych działań w zakresie realizacji zadań.

Reasumując od wykwalifikowanej kadry i wzajemnej współpracy zależy powodzenie realizacji niniejszego Programu.

4. Analiza SWOT.

Analiza SWOT to jedna z najpopularniejszych technik analitycznych, służąca do porządkowania informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego jako uniwersalne narzędzie etapu analizy strategicznej.

Analiza SWOT dla potrzeb niniejszego Programu została stworzona w oparciu o materiały wypracowane podczas spotkania warsztatowego z członkami Zespołu ds. opracowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Kwidzyn na lata 2020-2022. Wyniki prac Zespołu przedstawia Tabela Nr 21.

Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> — dobry poziom zabezpieczenia w ramach systemu pomocy społecznej i wspierania rodziny (asystentura rodzin, pomoc finansowa i rzeczowa), — rozbudowany system pomocy socjalnej dla rodzin z dziećmi (m.in. Program Rodzina 500+, świadczenie „Dobry Start”, Program „Posiłek w szkole i w domu”), — ulgi dla rodzin wielodzietnych „Karta Dużej Rodziny”, — dobra współpraca między instytucjami działającymi w obszarze pracy z rodziną, — doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników instytucji działających na rzecz rodziny, — dostęp kadry pomocy społecznej do specjalistycznych szkoleń z zakresu umiejętności działania na rzecz dziecka i rodziny, — szeroka oferta wsparcia psychologicznego, terapeutycznego i prawnego, — dobrze działająca sieć świetlic kulturalno – oświatowych zachęcających do spędzania czasu w sposób aktywny i konstruktywny, — realizacja programów profilaktycznych, w tym prozdrowotnych adresowanych głównie do dzieci, młodzieży oraz rodziców, — coraz szersza oferta zajęć sportowo-kulturalnych, nowe zajęcia aktywnego spędzania czasu, — działalność wolontariatu, — wysoka aktywność szkół w zakresie działania na rzecz uczniów (pozyskiwanie grantów, autorskie programy profilaktyczne, szkolenia dla rodziców i nauczycieli, zajęcia pozalekcyjne, wolontariat szkolny, wsparcie psychologa i pedagoga szkolnego), — edukacyjna działalność bibliotek i świetlic szkolnych, 	<ul style="list-style-type: none"> — ograniczona liczba połączeń komunikacji lokalnej, — niska świadomość rodziców w pełnieniu ról opiekuńczo-wychowawczych i niechęć do udziału w programach na rzecz dziecka i rodziny, — zjawisko marginalizacji społecznej w szczególności dzieci i młodzieży wynikająca z problemów społecznych, m.in. alkoholizmu i niepełnosprawności, — brak prawidłowych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, — niskie poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowych osób w wieku aktywności zawodowej korzystających z pomocy społecznej, — niski poziom aktywności klientów pomocy społecznej w zakresie wykorzystywania własnych zasobów i możliwości w przewyżczeniu sytuacji kryzysowej, — brak kandydatów do pełnienia funkcji rodzin wspierających, — niewystarczająca infrastruktura w zakresie wsparcia osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym – brak placówki wsparcia dziennego, mieszkań socjalnych i chronionych, schronienia dla ofiar przemocy, miejsc w ośrodkach leczenia uzależnień, — brak systemowego wsparcia rodziny np. budowania wzorców pozytywnych zachowań, — brak gotowości do podnoszenia kwalifikacji zawodowych i chęci aktywizacji zawodowej mieszkańców Gminy Kwidzyn

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> — wykorzystanie potencjału i zasobów organizacji pozarządowych, — inicjatywy lokalne mające na celu integrację społeczności zamieszkującej na terenie Gminy Kwidzyn — wzrost zaangażowania społeczności lokalnej w sprawy dziecka i rodziny, — wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów zdrowotnych i konieczności stosowania działań profilaktycznych, — rozwijanie oferty sportowej i kulturalnej, — rozwijanie oferty edukacyjnej, — możliwość pozyskiwania środków finansowych na realizację programów w ramach ogłaszanych konkursów, — rozwój wolontariatu, — dalszy rozwój trzeciego sektora, działającego na terenie gminy, — rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi i lokalną wspólnotą, — zwiększająca się świadomość rodziców w zakresie zagrożeń uzależnieniami, — realizacja wspólnych przedsięwzięć samorządu i organizacji społecznych na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, — poszerzanie oferty instytucji rynku pracy adresowanej do osób bezrobotnych. 	<ul style="list-style-type: none"> — wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz pojawienie się nowych rodzajów uzależnień w tym internet i telefon, — negatywne postawy wynikające z zaniku wzorców wychowawczych w rodzinach, — zaniebywanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców, — rozluźnienie więzi i zanik tradycji rodzinnych, — wzrost tendencji do rozpadu rodziny i indywidualizacji życia, — brak wystarczających środków finansowych na realizację działań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, — częste zmiany i brak przejrzystości przepisów prawa, — izolacja społeczna mieszkańców związana m.in. z rozpowszechnieniem zdalnego komunikowania się (internet, telefon) — narastanie zjawiska wyuczonej bezradności, — wypalenie zawodowe pracowników socjalnych i asystentów rodziny.

Źródło: Opracowanie własne

Z przedstawionej analizy wynika, że niewątpliwym zasobem lokalnego systemu wsparcia rodziny jest jego różnorodność, która stanowi podstawę do rozwoju kompleksowej oferty usług dla rodzin z dziećmi. Równocześnie występują pewne luki i niedoskonałości w oferowanym rodzinom wsparciu, które należałoby zniwelować poprzez realizację zadań wynikających z Programu.

5. Cel i odbiorcy Programu.

Głównym celem Programu jest rozwój i doskonalenie interdyscyplinarnego systemu wsparcia rodzin wychowujących dzieci, w tym rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze w celu podniesienia kompetencji wychowawczych i przywrócenia zdolności do prawidłowego wypełniania ról rodzicielskich. Adresatami Programu są rodziny z dziećmi zamieszkujące na terenie Gminy Kwidzyn, a w szczególności rodziny przeżywające trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz rodziny, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.

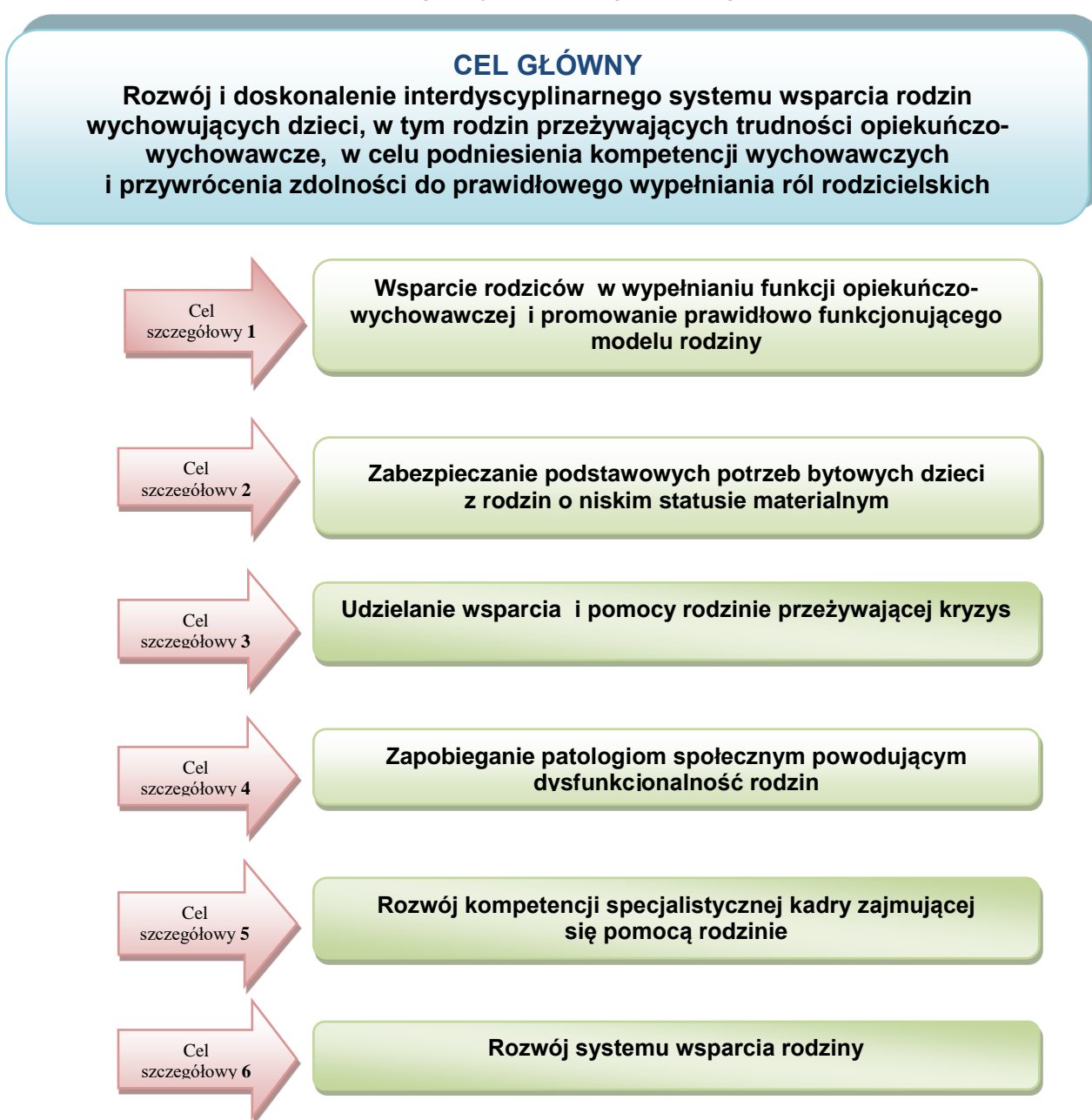
6. Cele szczegółowe i zadania Programu.

Główną koncepcją i bazą, które zdecydowały o rodzaju podejmowanych w ramach Programu zadań, były przedstawione przez Wójta Gminy Kwidzyn potrzeby związane z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny oraz posiadane zasoby lokalnego systemu wsparcia rodziny, które należy rozwijać, udoskonalać i dostosowywać do wciąż zmieniającej się rzeczywistości. Zaproponowane w Programie działania stanowią kontynuację działań zawartych w Gminnym Programie Wspierania Rodziny w Gminie Kwidzyn na lata 2017 – 2019 oraz rozwinięcie I Celu Strategicznego zawartego w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kwidzyn.

Program zakłada realizację sześciu celów szczegółowych, które wymagają podejmowania działań w celu rozwoju istniejącego już w Gminie Kwidzyn systemu wspierania rodziny (Rysunek Nr 2).

Rysunek Nr 2

Cel główny i cele szczegółowe Programu

Źródło: Opracowanie własne

7. Koordynacja Programu i czas realizacji.

Koordinatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Kwidzyn jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kwidzynie. Realizacja Programu została zaplanowana na lata 2020-2022.

10. Harmonogram Programu.

Harmonogram realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Kwidzyn na lata 2020-2022 został przedstawiony w ujęciu tabelarycznym (Tabela Nr 22).

Harmonogram Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Kwidzyn na lata 2020-2022

CELE SZCZEGÓŁOWE	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Wskaźniki
1. Wsparcie rodziców w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczej i promowanie prawidłowo funkcjonującego modelu rodziny	1. Realizacja programów podnoszących kompetencje opiekuńczo – wychowawcze rodziców.	UG, placówki oświatowe, GOK, PCPR	2020-2022	- liczba programów, - liczba osób objętych programami
	2. Integracja rodzin i umacnianie więzi poprzez organizowanie różnorodnych form spędzania czasu wolnego rodziców z dziećmi.		2020-2022	- liczba przeprowadzonych imprez, festynów, spotkań okolicznościowych
	3. Wspieranie rodziców w wychowaniu i edukacji oraz zagospodarowaniu czasu wolnego dzieci i młodzieży.	GOK, placówki oświatowe	2020-2022	- liczba dzieci uczęszczających do świetlic. - liczba dzieci korzystających z oferty placówek wsparcia dziennego
	4. Edukacja rodzin w zakresie prawidłowego wypełniania ich funkcji, w tym prowadzenie edukacji prozdrowotnej.	GOPS, UG, placówki oświatowe, lokalne placówki ochrony zdrowia	2020-2022	- liczba rodzin z dziećmi objęta pracą socjalną, - liczba programów profilaktyki prozdrowotnej
	5. Rozwijanie systemu ulg skierowanych do rodzin wielodzietnych.	UG	2020-2022	- liczba rodzin objętych Kartą Dużej Rodziny
2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dzieci z rodzin o niskim statusie materialnym	1. Świadczenie pomocy społecznej rodzinom wychowującym dzieci, znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.	GOPS	2020-2022	-liczba rodzin objętych wsparciem
	2. Zapewnianie dzieciom i młodzieży posiłków w szkołach i przedszkolach.	GOPS, placówki oświatowe	2020-2022	-liczba dzieci i młodzieży objętych dożywianiem.

	3. Pomoc w wyposażeniu dzieci i młodzieży w podręczniki, artykuły szkolne, pomoce naukowe, odzież i obuwie sportowe oraz dofinansowanie do dojazdów do szkół.	GOPS placówki oświatowe	2020-2022	- liczba dzieci i młodzieży, którym udzielono pomocy
	4. Zgłaszanie rodzin do projektów, których celem jest wsparcie materialne rodzin z dziećmi.	GOPS, placówki oświatowe	2020-2022	- liczba rodzin, którym udzielono pomocy
3. Udzielanie wsparcia i pomocy rodzinie przeżywającej kryzys	1. Udzielanie rodzinom pomocy w formie wsparcia asystenta rodziny i prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka po zakończeniu współpracy z asystentem rodziny.	GOPS	2020-2022	- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, -liczba opracowanych planów pracy asystenta z rodziną - liczba rodzin objętych monitoringiem
	2. Udzielanie rodzinom pomocy przez pracowników socjalnych.	GOPS	2020-2022	- liczba rodzin z dziećmi objętych pracą socjalną
	3. Udzielanie rodzinom pomocy przez rodziny wspierające.	GOPS	2020-2022	- liczba rodzin objętych wsparciem rodzin wspierających, - liczba rodzin wspierających
	4. Zapewnienie rodzinom dostępności do konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (m.in. psychologicznego, prawnego, terapeutycznego).	GOPS, OIK, PLU, PCPR, organizacje pozarządowe	2020-2022	- liczba udzielonych poszczególnych porad specjalistycznych, - liczba rodzin, którym udzielono wsparcia
	5. Prowadzenie Procedury „Niebieskie Karty”	ZI	2020-2022	- liczba rodzin z dziećmi objętych Procedurą. - liczba spotkań Grup Roboczych
	6. Prowadzenie placówki wsparcia dziennego o charakterze socjoterapeutycznym.	GOPS/ organizacje pozarządowe	2020-2022	- liczba uczęszczających dzieci

	7. Podejmowanie działań prowadzących do odbudowy więzi rodzinnych oraz do powrotu dzieci do rodzin biologicznych.	GOPS, PCPR	2020-2022	- liczba dzieci, które powróciły z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.
4. Zapobieganie patologiom społecznym powodującym dysfunkcjonalność rodzin	1. Realizacja zadań wynikających z harmonogramu Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.	UG	2020-2022	- dane ze sprawozdań z realizacji Programu
	2. Realizacja zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Kwidzyn.		2020-2022	- dane ze sprawozdań z realizacji Programu
	3. Realizacja zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.		2020-2022	- dane ze sprawozdań z realizacji Programu
	4. Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin i środowisk zagrożonych kryzysem.	GOPS, KPP, placówki oświatowe.	2020-2022	- liczba wniosków do SR o wgląd w sytuację rodziny, - liczba wniosków o leczenie odwykowe
5. Rozwój kompetencji specjalistycznej kadry zajmującej się pomocą rodzinie	1. Podnoszenie kwalifikacji kadry lokalnego systemu wsparcia rodziny.	wszystkie podmioty lokalnego systemu wsparcia	2020-2022	-liczba osób, które podniosły kwalifikacje
	2. Superwizja pracowników socjalnych i asystentów rodziny.	GOPS	2020-2022	-liczba godzin przeprowadzonej superwizji, -liczba osób uczestniczących w superwizji
	3. Szkolenia, seminaria i doradztwo dla pracowników lokalnego systemu wsparcia rodziny.	UG, OIK	2020-2022	- liczba szkoleń, seminariów, -liczba osób uczestniczących w szkoleniach i seminariach
	1. Zatrudnienie specjalistów w GOPS tj.: radcy prawnego, superwizora.	GOPS	2020-2022	-liczba podpisanych umów ze specjalistami

6. Rozwój systemu wsparcia rodziny	2. Ustanowienie rodzin wspierających i opracowanie zasad ich funkcjonowania.	GOPS	2020-2022	- ilości podpisanych umów, - liczba rodzin wspierających
	3. Utworzenie placówki wsparcia dziennego.	GOPS, UG	2020-2022	- liczba utworzonych placówek

9. Monitoring, ewaluacja i ocena Programu.

Monitorowanie i ewaluacja Programu odbywać się będzie poprzez składanie Radzie Gminy Kwidzyn w terminie do 31 marca każdego roku sprawozdań, z realizacji zadań zawartych w niniejszym Programie, sporządzanych na podstawie informacji uzyskiwanych od podmiotów uczestniczących w jego realizacji.

Podmioty lokalnego systemu wsparcia rodziny będą przekazywać sprawozdania z realizacji zadań, zgodnie ze wzorem załączonym do niniejszego Programu w formie elektronicznej na adres: sekretariat@gopskwidzyn.pl lub w formie pisemnej na adres: Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kwidzynie, w terminie do 31 stycznia każdego roku.

Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań głównie w oparciu o analizę osiągniętych wskaźników realizacji celów.

10. Efekty realizacji Programu

Założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Kwidzyn na lata 2020-2022 jest zintegrowanie działań wszystkich podmiotów działających w sferze wspierania rodziny w celu efektywnej, wieloaspektowej pracy z rodziną naturalną oraz rozwój specjalistycznego wsparcia rodzin.

Przyjęte do realizacji celów zadania związane są głównie z działaniami profilaktycznymi i wspierającymi, dzięki którym istnieje możliwość wykreowania w świadomości społeczności lokalnej pozytywnego obrazu rodziny. Określone w ramach zadań działania mają również oddziaływać na zminimalizowanie wykluczenia społecznego, zwiększenie dostępu do różnorodnych form wsparcia, eliminowanie błędów wychowawczych, poprawę relacji pomiędzy członkami rodzin oraz zmianę ich postawy życiowej co powinno wpłynąć na poprawę jakości życia rodzin, ograniczenie umieszczania dzieci w pieczy zastępczej i przyczynić się do powrotu małoletnich do rodzin biologicznych

Spis wykresów:

Wykres Nr 1. Struktura mieszkańców Gminy Kwidzyn w podziale na płeć	9
Wykres Nr 2. Ludność Gminy Kwidzyn wg aktywności zawodowej z podziałem na płeć.....	10
Wykres Nr 3. Struktura bezrobocia w Gminie Kwidzyn w latach 2016-2018.....	11
Wykres Nr 4. Struktura populacji dzieci i młodzieży w Gminie Kwidzyn do ukończenia 18 roku życia.....	11
Wykres Nr 5. Liczba zawartych małżeństw w latach 2016-2018	12
Wykres Nr 6. Liczba dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym.....	13
Wykres Nr 7. Podział rodzin ze względu na liczbę dzieci.....	16
Wykres Nr 8. Liczba uczniów otrzymujących stypendia szkolne z podziałem na typy placówek oświatowych.....	21

Spis tabel:

Tabela Nr 1. Przyrost naturalny w Gminie Kwidzyn w latach 2016-2018	8
Tabela Nr 2. Zestawienie liczby mieszkańców z podziałem na wiek i płeć	9
Tabela Nr 3. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Kwidzyn w latach 2016-2018	10
Tabela Nr 4. Liczba dzieci uczęszczających do placówek oświatowych na terenie Gminy Kwidzyn.....	12
Tabela Nr 5. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą GOPS Kwidzyn w latach 2016-2018.....	14
Tabela Nr 6. Typy rodzin z terenu Gminy Kwidzyn objęte pomocą społeczną w latach 2016-2018.....	15
Tabela Nr 7. Pomoc w formie posiłku.....	16
Tabela Nr 8. Powody przyznania pomocy mieszkańcom Gminy Kwidzyn przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kwidzynie w latach 2016-2018.....	17
Tabela Nr 9. Liczba rodzin i dzieci otrzymujących zasiłki rodzinne.....	18
Tabela Nr 10. Świadczenia z tytułu urodzenia dziecka.....	19
Tabela Nr 11. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego.....	19
Tabela Nr 12. Świadczenie wychowawcze.....	20
Tabela Nr 13. Liczba uczniów, którym przyznano stypendium szkolne z podziałem na placówki oświatowe.....	20
Tabela Nr 14. Liczba mieszkańców Gminy Kwidzyn korzystających z Karty Dużej Rodziny.....	21
Tabela Nr 15. Liczba rodzin z Gminy Kwidzyn objętych wsparciem asystenta rodziny I przyczyny zakończenia pracy z rodziną w latach 2016-2018.....	22
Tabela Nr 16. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2016-2018.....	23
Tabela Nr 17. Wydatki na opiekę i wychowanie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej poniesione przez Gminę Kwidzyn w latach 2016-2018.....	24
Tabela Nr 18. Procedura „Niebieskie Karty” w latach 2016-2018.....	25
Tabela Nr 19. Wnioski o leczenie odwykowe w latach 2016-2018.....	25
Tabela Nr 20. Organizacja lokalnego systemu wsparcia rodziny.....	26
Tabela Nr 21. Analiza SWOT.....	28
Tabela Nr 22. Harmonogram Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Kwidzyn	

na lata 2020-2022..... 33

Spis rysunków:

Rysunek Nr 1. Schemat przyznawania rodzinie pomocy w formie wsparcia asystenta rodziny..... 26

Rysunek Nr 2. Cel główny i cele szczegółowe Programu..... 31